

Erfgoedrapport Breda 59

Breda Oosterhoutseweg Teteringen

Inventariserend veldonderzoek
door middel van proefsleuven

drs. J. Nollen
L. de Jonge (MA)

Gemeente Breda

**BREDA, OOSTERHOUTSEWEG TETERINGEN – INVENTARISEREND VELDONDERZOEK DOOR MIDDEL
VAN PROEFSLEUVEN**

COLOFON

Titel: Oosterhoutseweg Teteringen
Erfgoedrapport Breda 59

Auteurs: drs. J. Nollen, L. de Jonge (MA)
Kaarten: H. de Kievith
Redactie: drs. F.J.C. Peters
Eindredactie en autorisatie: drs. J.P.C.A. Hendriks

Veldwerk en uitwerking: J. Harmanus, L. de Jonge MA, drs. J. Nollen, A. Peemen, A. Schut, vrijwilligers gemeente Breda
Senior archeoloog: drs. F.J.C. Peters

Ontwerp en lay-out: Studio Maaik Klijn
Druk: Verhoek Printing Consultants

ISSN: 2210-9552

© Gemeente Breda, 2011

 Gemeente Breda

Directie Ontwikkeling
Afdeling Ruimte
Postbus 90156
4800 RH Breda

Breda
Oosterhoutseweg
Teteringen
Inventariserend
veldonderzoek
door middel van
proefsleuven

drs. Joeske Nollen,
Lina de Jonge (MA)

Inhoudsopgave

1	Inleiding – 7
2	Ligging en aard van het terrein – 9
3	Landschappelijke gegevens en historische context – 11
4	Archeologische achtergronden – 13
5	Doelstelling – 15
6	Werkwijze – 19
7	Resultaten – 21
8	Conclusie – 29
9	Waardering en aanbeveling – 33
10	Literatuur – 35

<i>Bijlage 1</i>	Sporenlijst – 37
<i>Bijlage 2</i>	Vondstenlijst – 39
<i>Bijlage 3</i>	Aardwerk inventarisatielijst – 41
<i>Bijlage 4</i>	Alle sporenkaart werkput 1 – 42
<i>Bijlage 5</i>	Alle sporenkaart werkput 2 – 43
<i>Bijlage 6</i>	Alle sporenkaart werkput 3 – 44
<i>Bijlage 7</i>	Profiel 2 werkput 3 – 45

1

INLEIDING

In opdracht van de gemeente Breda, Vakdirectie Buitenruimte is een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven uitgevoerd ten oosten van de Oosterhoutseweg. Het plangebied is onbebouwd en gedeeltelijk in gebruik als weg en ligt parallel aan de Oosterhoutseweg. In het kader van de reconstructie van de Oosterhoutseweg en de Nieuwe Kadijk zullen er bodemversturende werkzaamheden plaatsvinden, waarbij de verstoring een oppervlakte heeft van meer dan 100 m² en dieper reikt dan 0,30 cm onder het maaiveld (afb. 2).

Het doel van het Inventariserende Veldonderzoek door middel van proefsleuven is op een snelle en betrouwbare wijze inzicht te verschaffen in de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied. Daarbij dient voldoende inzicht te worden gegeven in de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de mogelijk aanwezige bewoningssporen op de betreffende locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) teneinde tot een waardestelling te kunnen komen. Belangrijk is dat op basis van het inventariserende veldonderzoek een beslissing kan worden genomen of verder (voor)onderzoek in het gebied noodzakelijk en verantwoord is.

Administratieve gegevens

Provincie Noord-Brabant

Gemeente Breda

Plaats Teteringen

Toponiem Oosterhoutseweg, Nieuwe Kadijk

Objectcode BR-232-09

Noord-coördinaten 115.660 / 402.180, 115.810 / 401.370

Zuid-coördinaten 115.125 / 401.270, 114.770 / 401.545

Kaartblad 44 D

Onderzoeksmeldingsnr. 35347

Opdrachtgever Gemeente Breda, Vakdirectie Buitenruimte, A. Pals

Bevoegd gezag Gemeente Breda, drs. Johan Hendriks

Uitvoerder Gemeente Breda, Bureau Cultureel Erfgoed

Senior archeoloog drs. Erik Peters

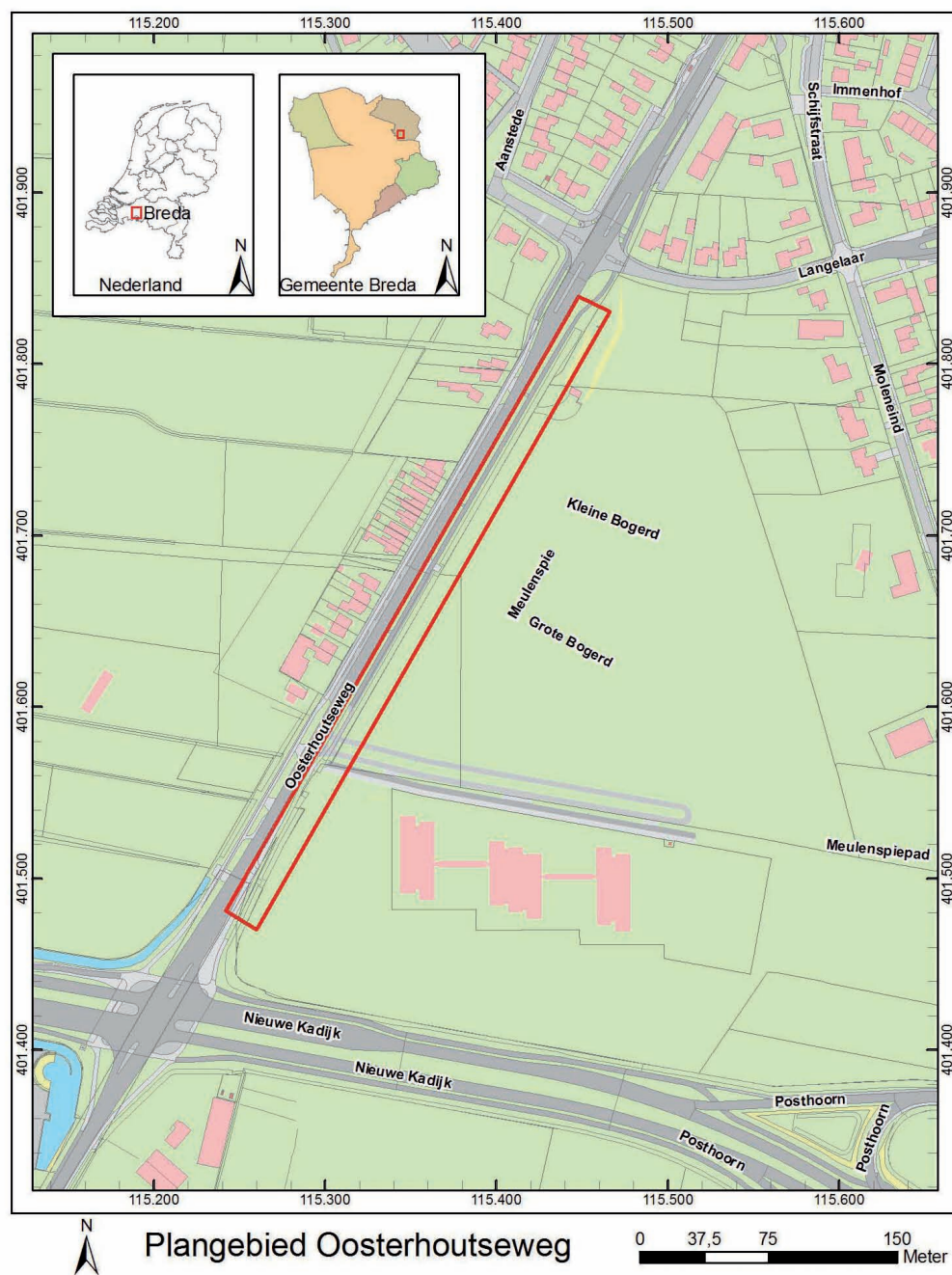
Veldarcheoloog drs. Joeske Nollen

Veldtechnicus Lina de Jonge (MA), John Hermanus, Alex Schut

2

LIGGING EN AARD VAN HET TERREIN

Het plangebied ligt aan de Oosterhoutseweg ten noordoosten van het centrum van de gemeente Breda. Het terrein is deels in gebruik als weg en is deels onbebouwd (berm en grasland). Het plangebied ligt ten oosten van de Oosterhoutseweg, en ten noorden van de Nieuwe Kadijk.

Afb. 1
Plangebied Oosterhoutseweg op topografische ondergrond.

Bureau Cultureel Erfgoed			
	Gemeente Breda		
	Datum: 01-07-2009	Get.: Ikke	Teknr.: plangebied 9014

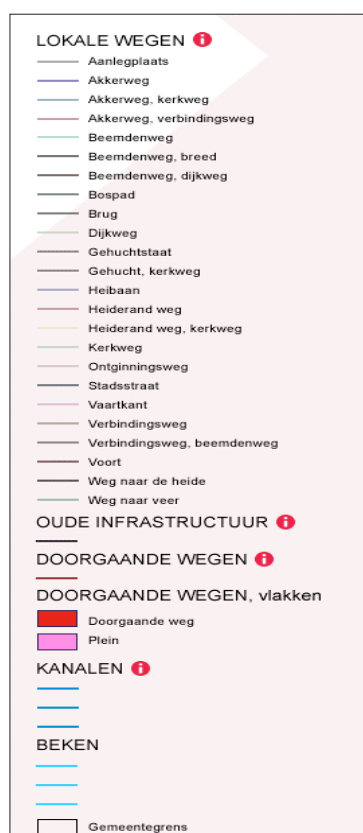
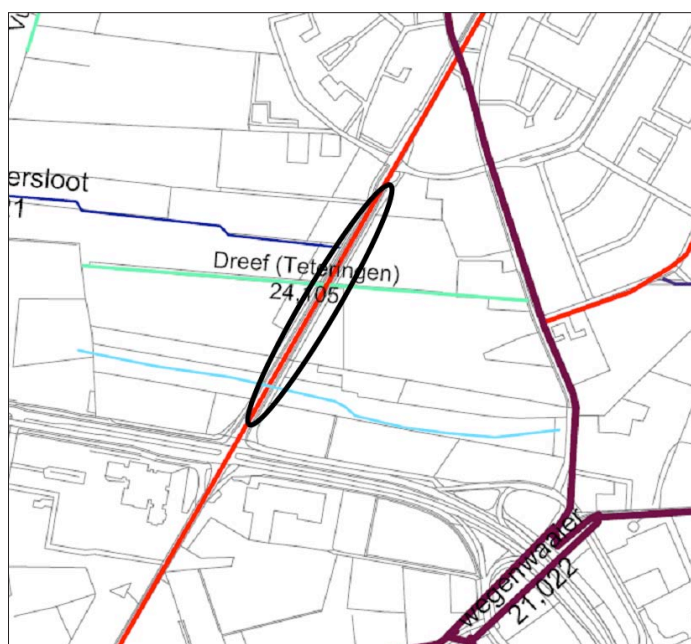
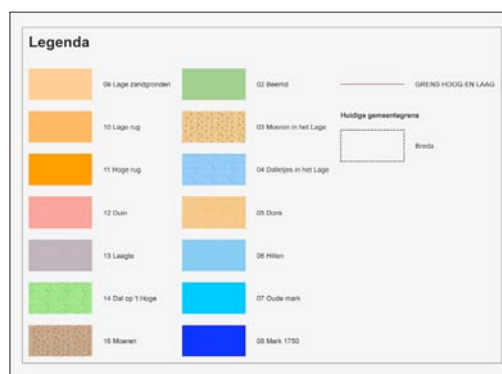
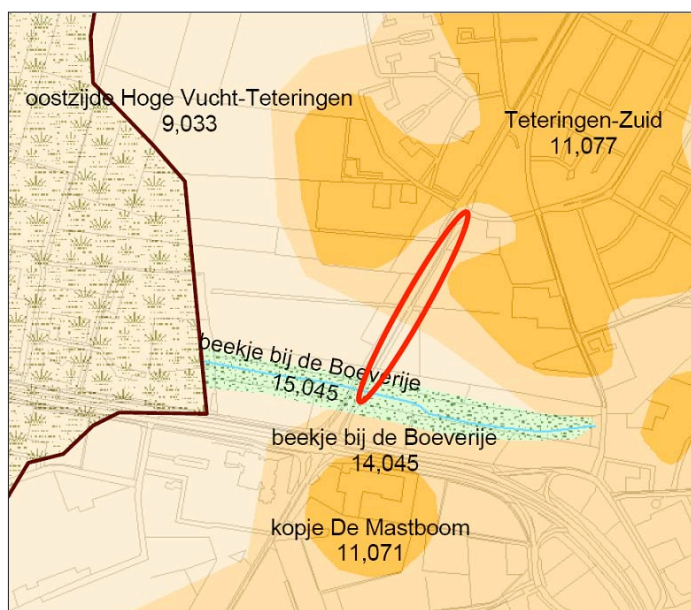
3

LANDSCHAPPELIJKE GEGEVENS EN HISTORISCHE CONTEXT

Afb. 3
Landschappelijke
situatie (plangebied
rood omcirkeld).

Afb. 4
Infrastructuur
(plangebied zwart
omcirkeld).

Het plangebied aan de Oosterhoutseweg ligt in een gebied van lage zandgronden, bestaande uit een terrasafzettingenvlakte, al dan niet bedekt met dekzand (code 4H10 en 2M20a). In het zuidelijk deel van het plangebied ligt het beekdal van het 'beekje bij de Boeverije'. Ten

westen van het plangebied liggen de laaggelegen veengebieden (afb.3). De lage pleistocene zandgronden worden afgewisseld met hoger gelegen dekzandruggen en –koppen. Direct ten noorden van het plangebied ligt de hoge dekzandrug Teteringen-Zuid en ten zuiden de dekzandkop, ‘kopje van Mastboom’.¹ Op de bodemkaart worden in en rondom het plangebied hoge enkeerdgronden bestaande uit lemig fijn zand (code zEZ23) aangetroffen.² De grondwatertrap in het gebied is VI, waarbij de gemiddeld hoogste grondwaterstand 40-70 cm - mv is en de gemiddeld laagste grondwaterstand 180-250 cm – mv.³

Vanaf de middeleeuwen ontstaan op de hoger gelegen dekzandruggen en –koppen door intensieve bewerking van de landbouwgronden zogenaamde bolle akkers. Uit onderzoek in Breda-West is gebleken dat onder de beschermende akkerlaag bewoningssporen vanaf de steentijd tot en met de middeleeuwen aanwezig kunnen zijn. In het noordelijk deel van het plangebied hebben de akkers van Teteringen-Zuid gelegen, waaronder ook bolle akkers. Ten zuiden van het plangebied, aan de andere zijde van het ‘beekje bij de Boeverije’ liggen de bolle akkers van Moleneind.⁴

Door het plangebied loopt de Oosterhoutseweg (noordoost-zuidwest), voorheen de Napoleonweg van de driesprong naar Oosterhout en Geertruidenberg, aangelegd in 1813-1816 (afb.4). Het verharde deel was ongeveer 4 m breed met onverharde delen aan beide zijden. Later heeft langs de oostelijke onverharde zijde de stoomtramweg van Breda naar Oosterhout gelopen (vanaf circa 1880 tot 1925). De ijzeren rails is waarschijnlijk niet meer aanwezig, maar overige restanten kunnen nog worden aangetroffen (ophogingen, bielzen, etc.).⁵ Haaks op het plangebied loopt de beemdenweg de ‘Dreef van Teteringen’, deze weg liep van een boerderij, gelegen aan de oude Heerbaan ten oosten van het plangebied, naar de graslanden (de beemden). Deze beemdenweg is aanwezig op de kadasterkaart van 1811-1832 en tegenwoordig op luchtfoto’s nog zichtbaar. Langs de huidige Oosterhoutseweg is rond 1832 geen bewoning bekend. Direct ten westen van het plangebied ligt de Hoge Akkersloot, volgens Leenders (2006) is dit vermoedelijk een 13e -eeuwse afwatering van de akkers bij Teteringen.

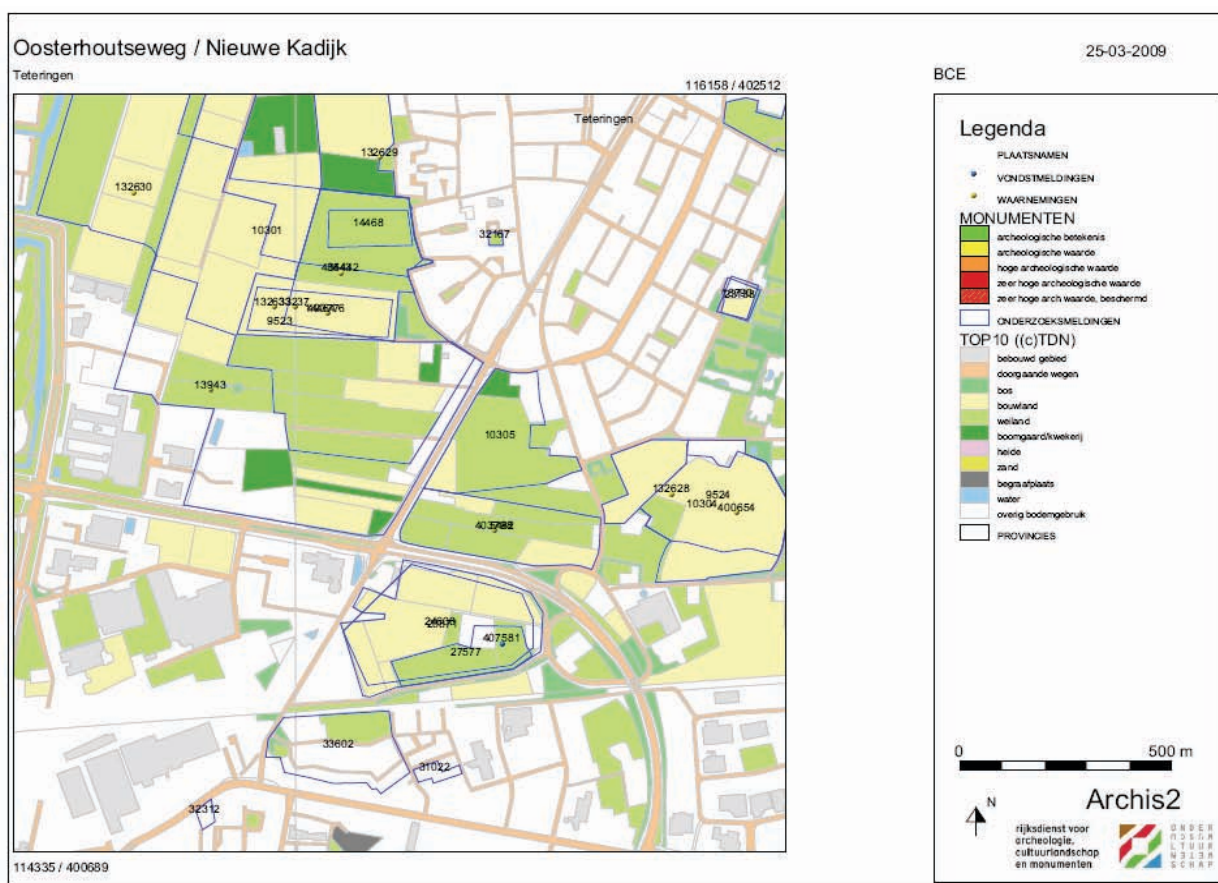
Rondom het plangebied hebben onderdelen van de Spaanse linies gelegen, waaronder de binnenwal uit 1624/1625, de buitenwal uit 1637 en een cadettenkamp.

4

ARCHEOLOGISCHE ACHTERGRONDEN

In de omgeving van het plangebied liggen geen archeologische monumenten. Er zijn wel diverse archeologische onderzoeken in de nabije omgeving van het plangebied uitgevoerd (afb.5). In 1997 is door RAAP een archeologische inventarisatie van de omgeving van Teteringen gemaakt, waarbij tijdens booronderzoek op verschillende plaatsen vuurstenen uit de steentijd of bronstijd zijn aangetroffen (het onderzoek heeft verschillende onderzoeksmeldingsnummers, o.a. 10305). Direct ten zuiden van het plangebied is in 2003 archeologisch onderzoek uitgevoerd waarbij greppels, een deel van een weg en een structuur bestaande uit minimaal zes palen, zijn aangetroffen (verschillende onderzoeksmeldingsnummers, waaronder 5482, 10304). Alle sporen dateren uit de nieuwe tijd.⁶ In verband met herinrichtingsplannen rondom Teteringen is ook het gebied ten westen van de Oosterhoutseweg archeologisch onderzocht (onderzoeksmeldingsnummer 9523). Bij dit onderzoek is ten zuidwesten van het plangebied het beekdal van het 'beekje bij de Boeverije' aangesneden.⁷ In deze proefsleuf en de proefsleuf ten noorden hiervan zijn sporen uit de prehistorie aangetroffen,

Afb. 5
Onderzoeksmeldingen, waarnemingen en vondstmeldingen zoals in ARCHIS vermeld (plangebied rood omcirkeld).

er kunnen echter geen structuren uit worden gereconstrueerd. De sporen worden gedateerd in het neolithicum of de bronstijd, door het ontbreken van vondsten is een nadere datering niet mogelijk. In de proefsleuven verder ten noordwesten van het plangebied zijn sporen uit de nieuwe tijd aangetroffen, waaronder greppels uit de Spaanse tijd, een veldschuur en twee rechthoekige gebouwtjes waarvan het niet duidelijk is of deze ook in de Spaanse tijd gedateerd kunnen worden.

Ten westen van Breda is grootschalig onderzoek uitgevoerd dat betrekking heeft op de nederzettingsdynamiek en het ontstaan van het cultuurlandschap in Breda-West (Moskes, Steenakker, Huifakker en Emerakker en het tracé van de HSL/A16). Het is gebleken dat de hoger en vruchtbare gelegen dekzandruggen met name vanaf de bronstijd tot aan de middeleeuwen intensief bewoond en gebruikt zijn geweest.⁸

5

DOELSTELLING

Archeologisch onderzoek in West-Brabant is tot voor kort vrijwel uitsluitend gericht geweest op de ontwikkeling van de laatmiddeleeuwse stadskernen.

Onderzoek naar de plattelandsbewoning uit het verleden is pas sinds 1995 van de grond gekomen. Ten westen van Breda is sinds 1998 archeologisch onderzoek uitgevoerd waarbij de bewoning in relatie tot het landschap centraal staat. Er wordt gekeken naar nederzettingsdynamiek en het ontstaan van het cultuurlandschap.

In de omgeving van Breda kunnen archeologische sporen en vondsten worden aangetroffen uit het paleolithicum tot en met het neolithicum, maar deze worden niet op grote schaal aangetroffen.

Archeologisch onderzoek in de nabije omgeving heeft uitgewezen dat het dekzandlandschap van Breda-West vanaf de bronstijd (circa 2000 v.Chr.) vrij intensief bewoond is geweest. Hierbij is tevens een nieuw beeld ontstaan van de bewoning in de ijzertijd (500 v. Chr. tot begin van de jaartelling), Romeinse tijd (begin van de jaartelling tot circa 400 na Chr.) en vroege middeleeuwen (450-1050 na Chr.). Achterliggend doel van het onderzoek is het zo compleet mogelijk onderzoeken van enkele dekzandruggen in het landschap waardoor een duidelijk beeld gevormd kan worden van de bewoningsgeschiedenis, de ontwikkeling van de bewoning in de regio en het gebruik van de ruimte in al zijn aspecten op deze landschappelijke eenheden.

In de late middeleeuwen en nieuwe tijd neemt de hoeveelheid activiteiten – en de archeologische overblijfselen daarvan – toe. Voor de gemeente Breda zijn naast de sporen uit de bronstijd tot en met de vroege middeleeuwen ook de sporen uit de late middeleeuwen (de periode van stadsontwikkeling), de sporen verbonden aan de Nassaus en de sporen uit de Spaanse tijd van groot belang.

Het landschap waarin de mensen gedurende de bewoningsperiode woonden is op diverse wijzen ingericht en gebruikt. De nalatenschap van deze inrichting en het gebruik daarvan geeft ons weer de mogelijkheid inzicht te krijgen in het leef- en denkpatroon van de bewoners gedurende de late prehistorie en de middeleeuwen. De vraagstellingen bij dit thema beslaan een breed geheel, van nederzetting tot begravingen. Het doel is een beeld te creëren van het leven in de regio Breda. De aandacht bij het onderzoek naar het natuurlijke landschap is met name gericht op de niet door de mens beïnvloede omgeving c.q. die aspecten van de natuur die uiteindelijk het menselijk handelen hebben beïnvloed. Bij dit onderzoeksthema staat de ontstaanswijze van het gebied centraal. Er kan namelijk naast de landschappelijke ligging van de vindplaatsen ook een beeld verkregen worden van de ruimere regio.

Tot op heden bestaat nog geen compleet beeld van de bodemopbouw ter plaatse van het centrum van Breda. Dit is onder andere het gevolg van het feit dat in de loop van de late middeleeuwen de mens op grote schaal het natuurlijk landschap heeft aangepast door middel van ophogingen. Enerzijds lijkt het landschap een belangrijke rol gespeeld te hebben bij het uitkiezen van de oudste nederzettingkern van Breda, anderzijds heeft men aan het eind van de 13e eeuw en het begin van de 14e eeuw op grote schaal de natuurlijke loop van de Mark teruggedrongen ten behoeve van uitbreiding en verdichting van de middeleeuwse kern. Ook bij de aanleg van de stadsverdediging lijkt het reliëf en landschap een belangrijke rol gespeeld te hebben.

Informatie over de exacte wisselwerking tussen het natuurlijk landschap en de ontwikkeling en inrichting ligt op veel plaatsen in het bodemarchief opgeslagen.

De volgende gebiedsspecifieke onderzoeksvragen zijn geformuleerd, die aan de hand van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek beantwoord zouden moeten kunnen worden:

- Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?
- Zijn er sporen uit (het neolithicum,) de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd aanwezig?
- Hoe is het gebied gebruikt vanaf de middeleeuwen? Is er sprake van middeleeuwse bewoning?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied? Is er nog sprake van een akkerlaag en wat is de ontwikkeling en datering hiervan (noordelijk deel plangebied)? Is er sprake van een beekdal in het zuidelijk deel van het plangebied en wat is de opbouw?
- Hoe is de opbouw van de Napoleonsweg? Zijn er sporen van een eerdere weg? Zijn sporen van de trambaan nog aanwezig?
- Hoe is de opbouw van de beemdenweg Dreef? Wat zegt dat over het gebruik en ontwikkeling van het landschap?
- Zijn er nog andere (bewonings)sporen?
- Zijn er aanwijzingen voor activiteiten uit de Spaanse tijd?
- Wat is de aard, omvang (begrenzing vaststellen), datering, context, gaafheid, kwaliteit van de aangetroffen sporen?

Naast deze gebiedsspecifieke onderzoeksvragen dient aandacht te worden besteed aan onderstaande onderzoeksthema's en vraagstellingen die vanuit het totale archeologisch onderzoek in Breda-West zijn vertaald.

Het onderzoek betreft een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) ter plaatse van de voorgenomen zone met bodemingrepen. Bij het onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen richtinggevend:

Landschap

- Hoe zag de paleogeografie er uit? Wat is de geomorfologische achtergrond van het huidige landschap? Wat is de hydrologische ontwikkeling in het gebied?

- Welke ontwikkelingen van het landschap en het milieu vonden gedurende deze periode plaats en welke invloeden hadden deze op het leefmilieu van de mens?

Flora/fauna

- Wat was de aard van de begroeiing van het landschap gedurende de periode late prehistorie tot en met de middeleeuwen en welke invloeden had deze op de leefwijze van de mens?
- Welke wilde dieren kwamen in de vrije natuur in de omgeving van de nederzetting voor, zowel op het land als in het water en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens?
- Welke gedomesticeerde dieren kwamen in de omgeving van de nederzetting voor, zowel op het land als in het water en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens?
- Het verkrijgen van informatie over de lange termijnontwikkeling van de vegetatie in de regio; de verhouding tussen de gebruikte en niet-gebruikte ruimte; de agrarische economie; de voedsel economie; het gebruik van ruimte in huizen en op erven.

Bewoning / Nederzetting

- Zijn er nederzettingssporen op het terrein aanwezig en welke datering hebben zij?
- Hoe is de bewoning gestructureerd – losse erven of geconcentreerde bewoning? Is het mogelijk complete erven op dit terrein uit enige periode te onderzoeken?
- Wat is de verklaring voor de locatiekeuze ten opzichte van het 'natuurlijke' landschap en indien mogelijk het cultuurlandschap?
- Welke relatie is er te leggen tussen eventueel in tijd opvolgende elementen in het landschap (bv nederzettingssporen en begravingen uit uiteenlopende perioden)?
- Is er een koppeling mogelijk tussen de archeologische en de historische gegevens en archieven en welke relevantie of betekenis heeft dit?
- Welke dieren (gedomesticeerd en wild) kwamen in de nederzetting zelf of in de omgeving daarvan voor, zowel op het land als in het water, wat was de aard van de relatie van de mens met deze dieren en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens ter plaatse van de archeologische vindplaats?

Verkaveling

- Zijn er sporen van verkaveling in het terrein, en zo ja wat is de aard en de wijze van aanleg van de verkaveling (sloten, greppels, afrastering, etc.)?
- Wat is de vorm van de verkaveling en omvang van de omgrensde percelen, zowel binnen als buiten een eventuele nederzetting?
- Welke relatie is er te leggen tussen de perceelgrenzen en de vroegste kadasterkaarten?
- Waarvoor zijn de kavels gebruikt?

Infrastructuur

- Komen er in het gebied sporen van paden, wegen en voorden voor en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?

- Komen er in het gebied waterbeheerstructuren voor zoals dijken, gemalen, stuwen en (afwatering)sloten en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?
- Wat is de relatie tussen de gebouwen en de diverse elementen van de infrastructuur?
- Wat is de relatie tussen de vormen van infrastructuur en de historische gegevens over paden en wegen?

Vestingbouw

- Zijn in het onderzoeksgebied sporen van vestingbouw of linies (onverstoord) aanwezig?
- Welke fasen uit de vestingbouw zijn op het terrein aanwezig?
- Zijn de sporen van vestingbouw te koppelen aan de vestingkaarten (uitgave gemeente Breda 2008)?

Complextype/Ensemble

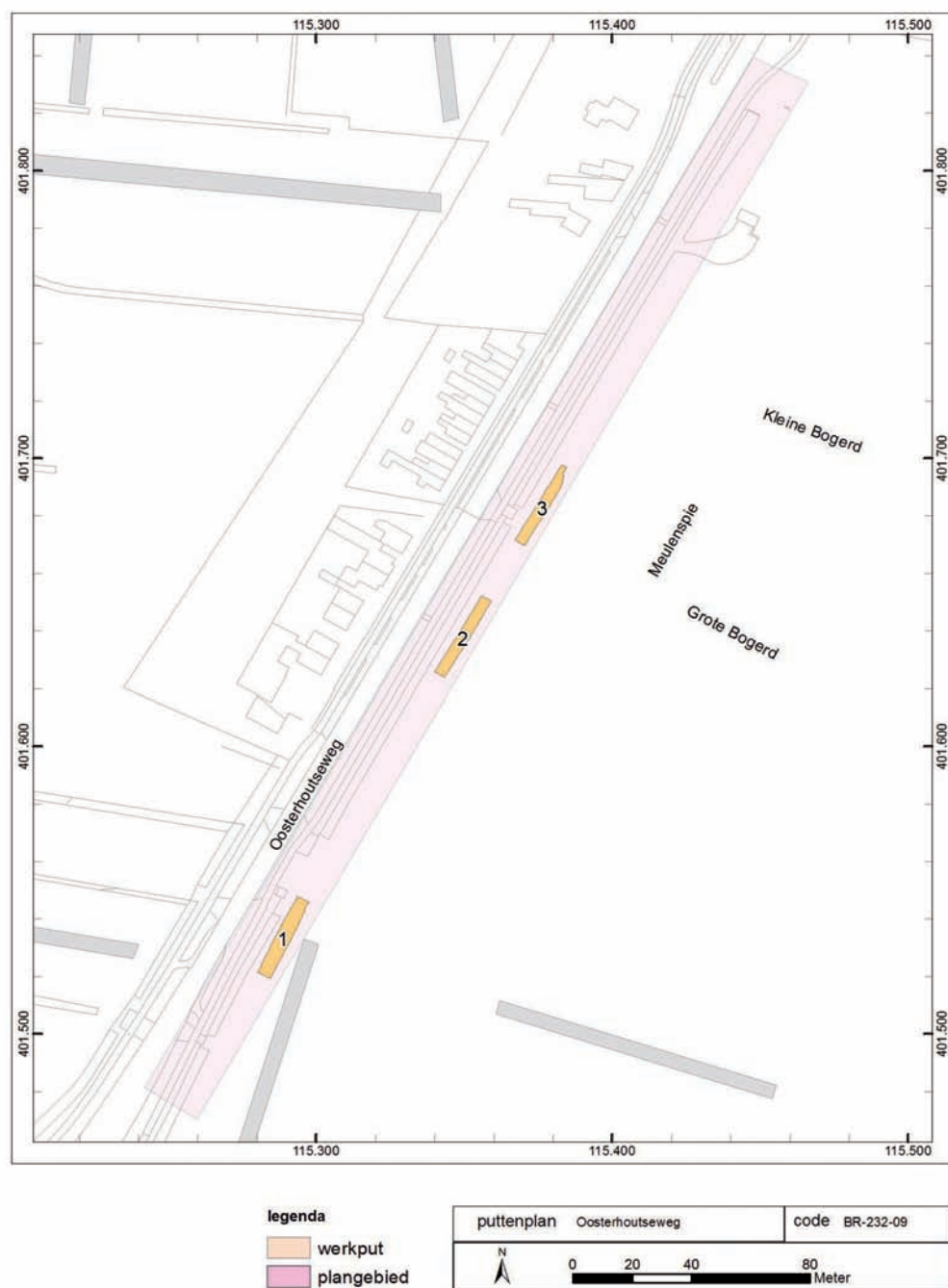
- Hoe kan de locatie beschreven worden in termen van ensembles van sporentypen en -clusters? Het gaat erom ensembles te typeren opgebouwd vanuit de meest eenvoudige vorm tot de meest samengestelde vorm. Deze getypeerde (representatieve of juist uitzonderlijke) ensembles hebben de functie van bouwsteen in de beschrijving van de aard van het gehele complextype.
- Het verkrijgen van inzicht in de lange termijnontwikkeling van de bewoning in de regio en daaraan gerelateerd het gebruik van de ruimte.
- Inzicht krijgen in de begrenzing en het karakter van de bewoningssporen; inzicht krijgen in de ruimtelijke en chronologische relatie tussen bewoningssporen uit verschillende periodes; vraagstukken omtrent continuïteit en discontinuïteit in bewoning beantwoorden; inzicht krijgen in de functie en het gebruik van zones in het landschap, bijvoorbeeld de situering van “site” en “off-site”, nederzetting en grafvelden, dekzandrug en beekdal.

Op basis van het inventariserende veldonderzoek dient uitspraak te worden gedaan over de eventuele aanwezigheid van archeologische relictten in het plangebied. Daarbij dient voldoende inzicht te worden gegeven in de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de mogelijk aanwezige bewoningssporen op de betreffende locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) teneinde tot een waardestelling te kunnen komen, op basis waarvan vervolgens een selectieadvies opgesteld wordt. In dit advies kunnen maatregelen voor vervolgonderzoek en eventueel behoud worden opgenomen. Het definitieve selectiebesluit is voorbehouden aan het bevoegd gezag, het Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda.

6

WERKWIJZE

Het veldwerk, dat is uitgevoerd door medewerkers van het Bureau Cultureel Erfgoed, heeft plaatsgevonden in week 23, op 4 en 5 juni 2009. Er zijn drie werkputten aangelegd met een mobiele graafmachine. Werkput 2 is in overleg met senior archeoloog Erik Peters een

Afb. 6
De locatie van de
werkputten aange-
geven in huidige
topografie.

stuk noordelijker aangelegd dan gepland was in het PvE. Dit is besloten omdat op de geplande locatie van werkput 2 kabels en leidingen en enkele mesthopen aanwezig waren. De werkputten waren 4 meter breed en ongeveer 30 meter lang. In het PvE was aangegeven dat de derde werkput 25 meter lang diende te zijn, deze werkput is echter enkele meters uitgebreid zodat een spoor over zijn volledige breedte in het vlak kwam te liggen. De werkputten waren noordoost-zuidwest georiënteerd. In totaal is er een oppervlakte van ongeveer 360 m² onderzocht. In iedere werkput werd 1 vlak aangelegd, onderzocht en gedocumenteerd. In werkput 1 zijn om de 10 meter profieldelen gedocumenteerd, die alle vier aan de westzijde van de werkput lagen. In de tweede en derde werkput werden eveneens om de 10 meter profieldelen gedocumenteerd, deze lagen aan de oostzijde van de werkput. In de derde werkput is het profiel ter hoogte van het weggetje en de belendende greppels over een lengte van ongeveer 12 meter volledig gedocumenteerd. Alle sporen zijn gecoupeerd, en wanneer relevant gedocumenteerd en afgewerkt. Het vlak en de stort van de werkputten zijn na aanleg met een metaaldetector afgezocht.

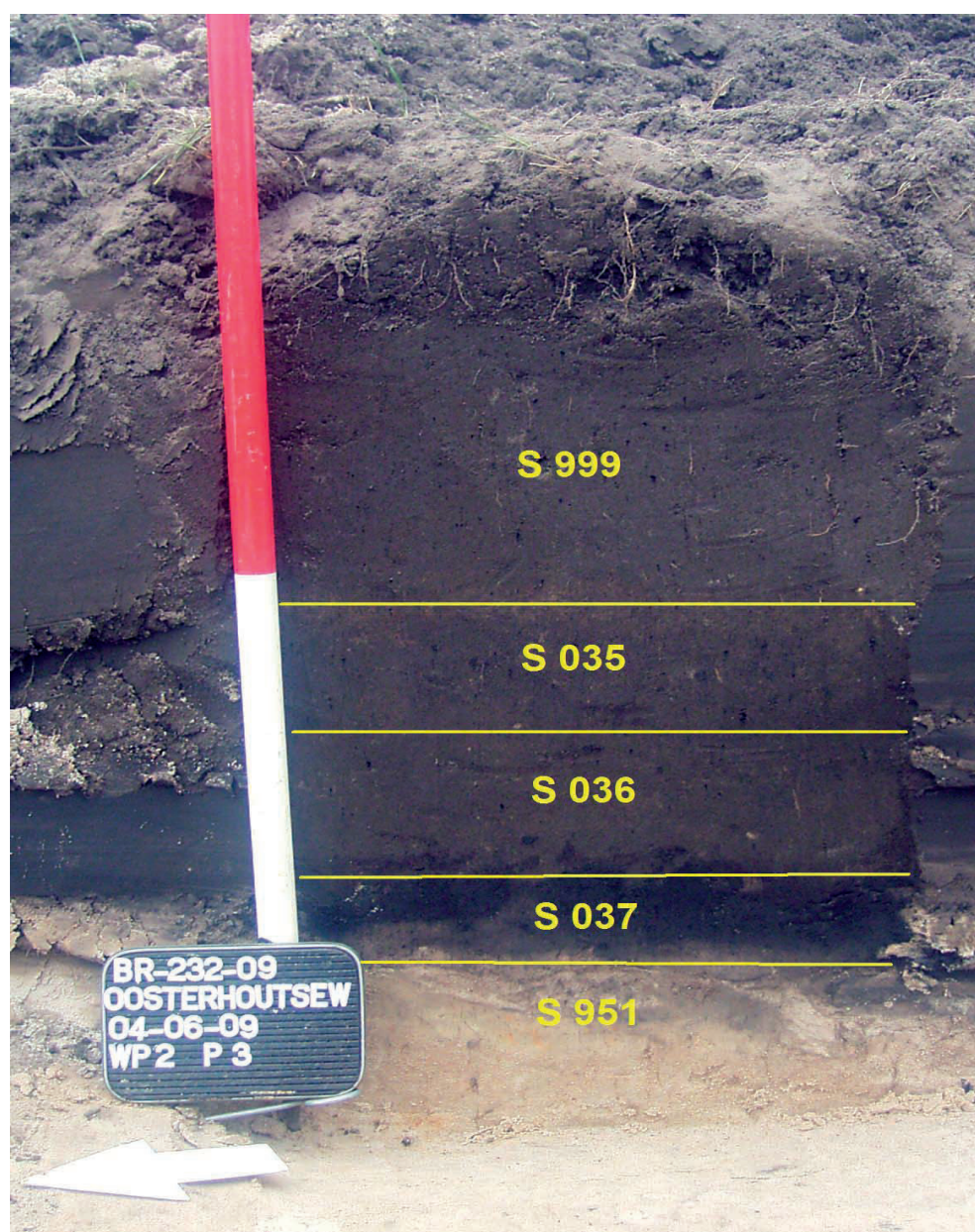
De meetlijnen zijn via vaste punten net buiten de werkput nauwkeurig gekoppeld aan het Rijksdriehoeksnet. Tijdens het onderzoek is gewerkt conform het Programma van Eisen en de KNA 3.1

7

RESULTATEN

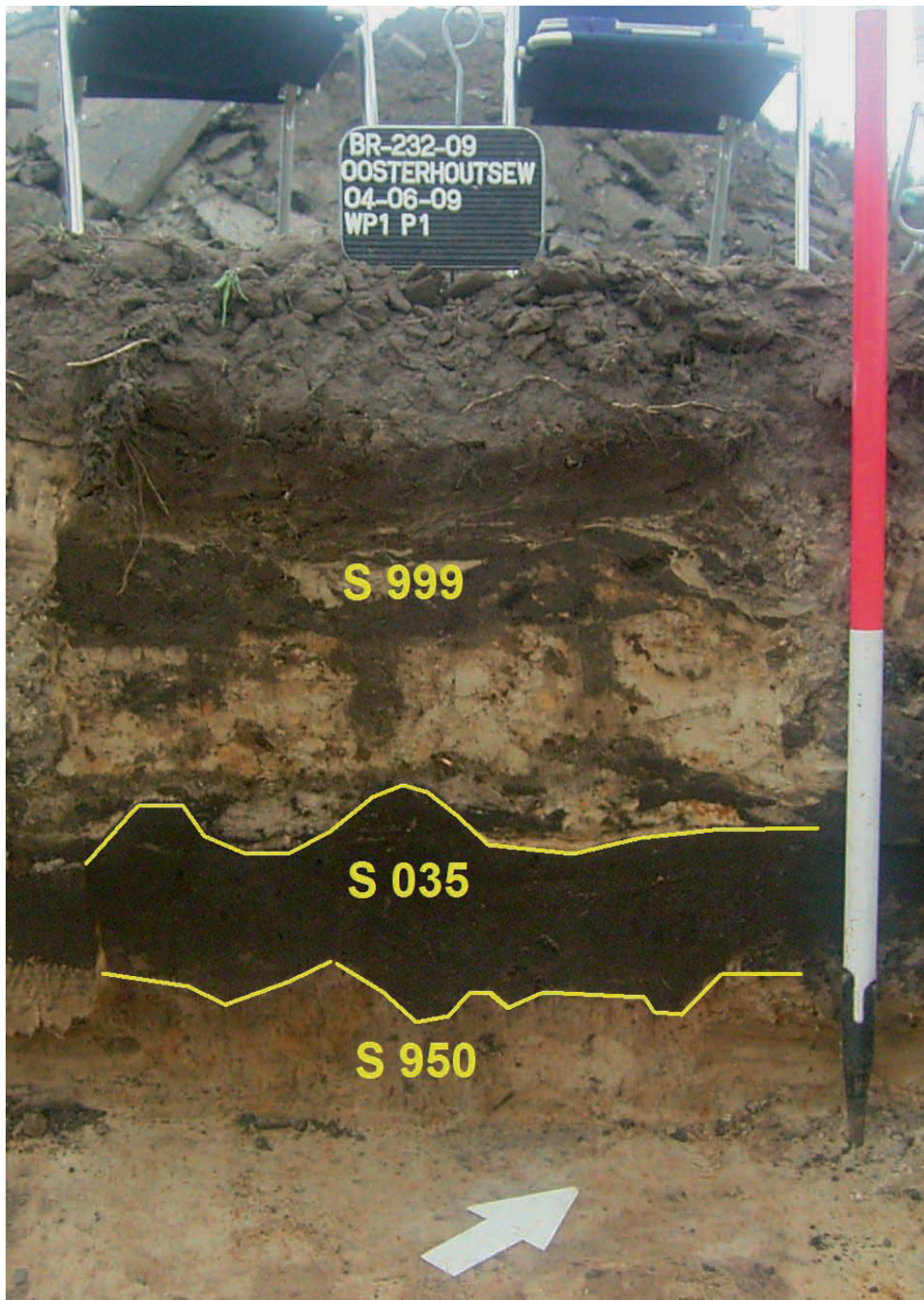
7.1 Ondergrond en stratigrafie

De bodem in het plangebied is opgebouwd uit een C-horizont die is afgedekt door een pakket humeuze opgebrachte grond S 035 t/m S 037 (A-horizont). De C-horizont (S 950) bestaat in werkput 1 en in de zuidelijke helft van werkput 2 uit grijs/wit zand en in het

Afb. 7
In profiel 3 in werkput 2 zijn er meerdere lagen in de A-horizont (S 035 t/m S 037) te zien.

noordelijke deel van werkput 2 en in werkput 3 (S 951) uit geel zand met oxidatievlekken. In diverse profielen waren er meerdere lagen in de A-horizont te zien (afb. 7). Hieruit kan geconcludeerd worden dat de grond in meerdere fases is opgebracht. In enkele profielen waren er duidelijke recente verstoringslagen bestaande uit zand en puin bovenop de A-horizont aanwezig (afb.8), op sommige plaatsen is de hele A-horizont weg gegraven en rusten de verstoringslagen direct op de C-horizont. De dikte van de A-horizont varieert tussen de 0 en 40 centimeter en de dikte van de verstoringslaag varieert tussen de 40 en 50 centimeter. De overgang van A- naar C-horizont is niet scherp. Nergens in de profielen is nog een (restant van de) B-horizont aangetroffen.

Afb. 8
In profiel 1 in werkput 1 ligt een recente verstoringslaag (S 999) bovenop de A-horizont (S 035).

7.2 Sporen en structuren

Werkput 1

In werkput 1 zijn in totaal veertien spoornummers uitgedeeld. Hiervan was één spoornummer bestemd voor een recente verstoring. Twee sporen bleken na het couperen natuurlijk te zijn en zijn vervallen. Twee nummers zijn uitgegeven aan grondlagen. Drie spoornummers zijn gegeven aan karrensporen, twee aan paalsporen, twee aan greppels en twee aan spitsporen.

karrensporen

De karrensporen (S 003, 004, 005) zijn ongeveer vijf tot tien centimeter breed en gemiddeld zes centimeter diep. De sporen hebben een tussenafstand van circa 1,5 meter. Deze sporen zijn aangetroffen in het noordelijke gedeelte van de werkput en waren oost-west georiënteerd (bijlage 3). Er is geen vondstmateriaal aangetroffen in de karrensporen, een specifieke datering van deze sporen was daardoor niet mogelijk. Omdat de karrensporen parallel lopen met de naastgelegen greppels en deze greppels in de nieuwe tijd gedateerd konden worden, zijn de karrensporen ook in de nieuwe tijd te plaatsen.

greppels

De greppels (S 006 en 007) liggen ongeveer één meter van elkaar verwijderd. Deze greppels liggen parallel aan elkaar en aan de karrensporen (bijlage 3). De greppel spoor 006 is

Afb. 9
Doorsnede greppel
(S 007).

ongeveer 60 centimeter breed en was veertien centimeter diep. In spoor 006 zijn een fragment roodbakkend aardewerk, een fragment baksteen en enkele stukjes metaal gevonden. De vondsten dateren deze greppel in de 18e-19e eeuw. De tweede greppel spoor 007 was ongeveer 190 centimeter breed en 34 centimeter diep. Deze greppel werd ook in het profiel gedocumenteerd, in dit profiel was te zien dat de greppel is ingegraven in de tweede fase van de A-horizont, dit betekent dat de greppel pas is aangelegd nadat de eerste laag vruchtbare grond op het terrein was opgebracht. Deze greppel ligt op een perceelsgrens die aangegeven is op de kadastrale minuutplan van 1811-1832 (afb.11). De greppel zal gefunctioneerd hebben als afwateringsgreppel en als perceelsscheiding. In de greppel is geen daterend vondstmateriaal aangetroffen maar wordt aan de hand van het kaartmateriaal gedateerd in de nieuwe tijd.

paalsporen

Paalspoor (S 001) bestond uit een paalkuil opgevuld in verschillende lagen en een paalkern. Dit spoor was vierkant en ongeveer 30 bij 30 centimeter en 18 centimeter diep. De vulling was zeer brokkig en de grenzen van het spoor met de C-horizont maar ook de grenzen tussen de kuil en het paalspoor waren zeer scherp. Hierdoor lijkt dit paalspoor recent. Op ongeveer een meter afstand van S 001 ligt het tweede paalspoor (S 002) dat rond van vorm is en maar acht centimeter diep, ook dit spoor is waarschijnlijk te dateren in de nieuwe tijd. In beide paalsporen is geen vondstmateriaal aangetroffen, waardoor een nauwkeurige datering niet mogelijk is.

spitsporen

In deze werkput zijn twee spitsporen (S 010, 011) gevonden, deze sporen liggen op ongeveer 25 centimeter afstand van elkaar en waren respectievelijk zes en acht centimeter diep en opgevuld met donkergrijsbruin zand dat afkomstig was uit de bouwvoor. In de spitsporen zijn geen vondsten gedaan, een nauwkeurige datering is niet mogelijk. Omdat de spitsporen zijn opgevuld met materiaal uit de bouwvoor zijn ze waarschijnlijk te dateren in de nieuwe tijd.

Werkput 2

In werkput 2 zijn zeven spoornummers uitgedeeld. Vijf nummers zijn uitgegeven aan grondlagen. Een spoornummer is uitgegeven aan een verstoring. En één nummer (S 012) is gegeven aan twee clusters grondverbeteringssporen (bijlage 4). Deze sporen waren langgerekt en lagen parallel aan elkaar op een afstand van ongeveer 25 centimeter en hadden een gemiddelde breedte van 25 centimeter en een diepte van tien cm. De sporen waren oost-west georiënteerd. In deze werkput waren verder geen archeologische sporen aanwezig.

Werkput 3

In werkput 3 zijn in totaal 29 spoornummers uitgedeeld. Hiervan waren drie spoornummers bestemd voor de verstoringen, één spoor is niet onderzocht, en één spoor is vervallen. Drie

nummers zijn uitgegeven aan grondlagen. Twaalf spoornummers zijn gegeven aan paalsporen, vier aan greppels, drie aan kuilen, één aan een weggetje en één aan een depressie.

paalsporen

De paalsporen (S 026, 030, 031, 032) zijn vergelijkbaar, de paaltjes waren ongeveer tien centimeter breed. Deze grondsporen waren tot op een diepte van twaalf tot veertig cm onder het vlak bewaard gebleven. Behalve bij spoor 030 zijn de palen later weer uit de grond getrokken. De paaltjes staan op een meter afstand van elkaar, en niet in een rechte lijn, maar in een flauwe bocht. De functie en datering van deze paaltjes is onbekend. Spoor 026 doorsnijdt het greppeltje S 027 en is dus jonger dan deze greppel.

Het paalspoor (S 029) is achttien bij achttien centimeter en was acht centimeter diep, dit paalspoor ligt vlakbij het paalsporenclustertje (026, 030, 031, 032). Het paalspoor 021 had een diameter van achttien centimeter en was zestien centimeter diep. Dit paalspoor ligt ten noorden van de greppel met spoornummer 017. En heeft vermoedelijk gefunctioneerd als afrasteringspaal.

De paaltjes (S 024 en 025) staan ten noorden van de greppel (S 023) en hebben mogelijk onderdeel uitgemaakt van de afrastering van het perceel. In spoor 025 is een fragment roodbakkend aardewerk gevonden dat niet nauwkeurig gedateerd kon worden. De paalsporen hadden een diameter van ongeveer twintig centimeter en de diepte varieerde tussen tien en achttien centimeter. De paalsporen 013, 014, 038, 039 liggen dicht bij elkaar, maar lijken niet op elkaar. Zo is het paalspoor 014, 38 centimeter diep en zijn de andere drie sporen tussen de tien en achttien centimeter diep. In S 014 werd een fragment van roodbakkend aardewerk gevonden dat gedateerd kon worden in de 17e-18e eeuw.

greppels

De greppel S 017 is oost-west georiënteerd ongeveer 2 meter breed en de bodem ligt op een diepte van 2.07 + NAP. In één van de coupes van deze greppel bleek dat S 018 een laag was behorende tot S 017. Daarom is dit spoornummer vervallen. In spoor 017 is één fragment roodbakkend aardewerk gevonden dat gedateerd is in de 17e-18e eeuw. S 016 is een recente greppel met een breedte van één meter. Hierin is een fragment roodbakkend aardewerk gevonden. De bodem van dit spoor ligt op 2.54 + NAP. Dit spoor ligt hetzelfde georiënteerd als S 017 en oversnijdt S 017 gedeeltelijk (bijlage 7). S 016 is de jongste greppel die op deze locatie is uitgegraven. De beide greppels oversnijden spoor 015. Spoor 015 is geïnterpreteerd als een depressie vanwege de onregelmatige vorm in het vlak, maar zou ook het restant kunnen zijn van een brede sloot. In het profiel is te zien dat deze depressie minimaal 5.60 meter breed is geweest (bijlage 7). De bodem van deze depressie ligt op 2.19 + NAP.

De greppel S 023 ligt ongeveer 2,5 meter ten noorden van S 017 en is ook oost-west georiënteerd. Deze greppel is 2.80 meter breed en de bodem bevindt zich op een diepte van 1,88 m + NAP. De greppels S 023 en 016/017 hebben naast het weggetje gelegen en zo het weggetje afgescheiden van de naast gelegen percelen. In de greppel met spoornummer 023

zijn enkele fragmenten roodbakkend aardewerk en een scherp faience aardewerk gevonden. Deze vondsten zijn te dateren inde 17e-18e eeuw.

Verder is er een recent greppeltje (S 027) gevonden dat ook oost-west georiënteerd is en 30 centimeter breed en 22 centimeter diep was. Dit greppeltje heeft te maken gehad met een bewateringsinstallatie die op het terrein aanwezig was.

weggetje

Tussen de twee brede greppels (S 023 en S 017/S 016) heeft een beemdenweggetje (S 040) gelopen (bijlage 7). Dit weggetje ligt haaks op de hedendaagse Oosterhoutseweg voorheen de Napoleonweg. Het beemdenweggetje heette vroeger de Dreef en liep van een boerderij gelegen aan de Heerbaan ten oosten van het plangebied, naar de graslanden. Deze weg is aanwezig op de kadasterkaart van 1811-1832 en is ook op luchtfoto's nog zichtbaar (afb.11). In het profiel was te zien dat het weggetje al aanwezig was voordat de greppel (S 023) gegraven werden, maar pas nadat S 017 is dichtgemaakt. In het profiel waren karrensporen te zien in de onderste laag van het weggetje. Ook na het dichtmaken van de greppels is het weggetje in gebruik geweest en is er een sintellaag aangebracht ter verharding van de weg. De sporen zijn verspreid over een breedte van vijf meter aangetroffen. Het weggetje is meerdere malen opgehoogd, in totaal zijn er 10 ophogingslaagjes in de doorsnede van de weg aangetroffen (bijlage 7). In de onderste laag van het weggetje was één fragment roodbakkend aardewerk aanwezig. Dit fragment en daarmee ook de eerste fase van het weggetje konden niet nauwkeurig gedateerd worden.

Ten tijde van dit onderzoek werd er op het kruispunt Oosterhoutseweg-Langelaar gewerkt aan de weg. Bouwvakkers wezen ons op de kasseienbestrating die onder het asfalt zichtbaar werd.

Deze bestrating is onderdeel geweest van de Oosterhoutseweg of de Napoleonweg en is waarschijnlijk in het begin van de 19e eeuw aangelegd.

Afb. 10
Een deel van profiel 2 in werkput 3 waar het weggetje zichtbaar is, met onderin de karrensporen en bovenin de sintellaag.

kuiltjes

De twee kuilen (S 019 en 022) waren 50 tot 75 centimeter breed en 20 tot 30 centimeter diep. Deze kuilen lagen gedeeltelijk onder het weggetje en zijn voorlopig gedateerd in de nieuwe tijd, de functie van deze kuilen is onbekend.

7.3 Vondsten

In totaal zijn er 50 fragmenten vondstmateriaal verzameld (2,6 kilogram). Het merendeel van de vondsten bestaat uit zeventiende en achttiende eeuws roodbakkerd aardewerk. Van één fragment (werkput 1, nummer 0) mag een datering in de late vijftiende of vroege zestiende eeuw worden verondersteld.

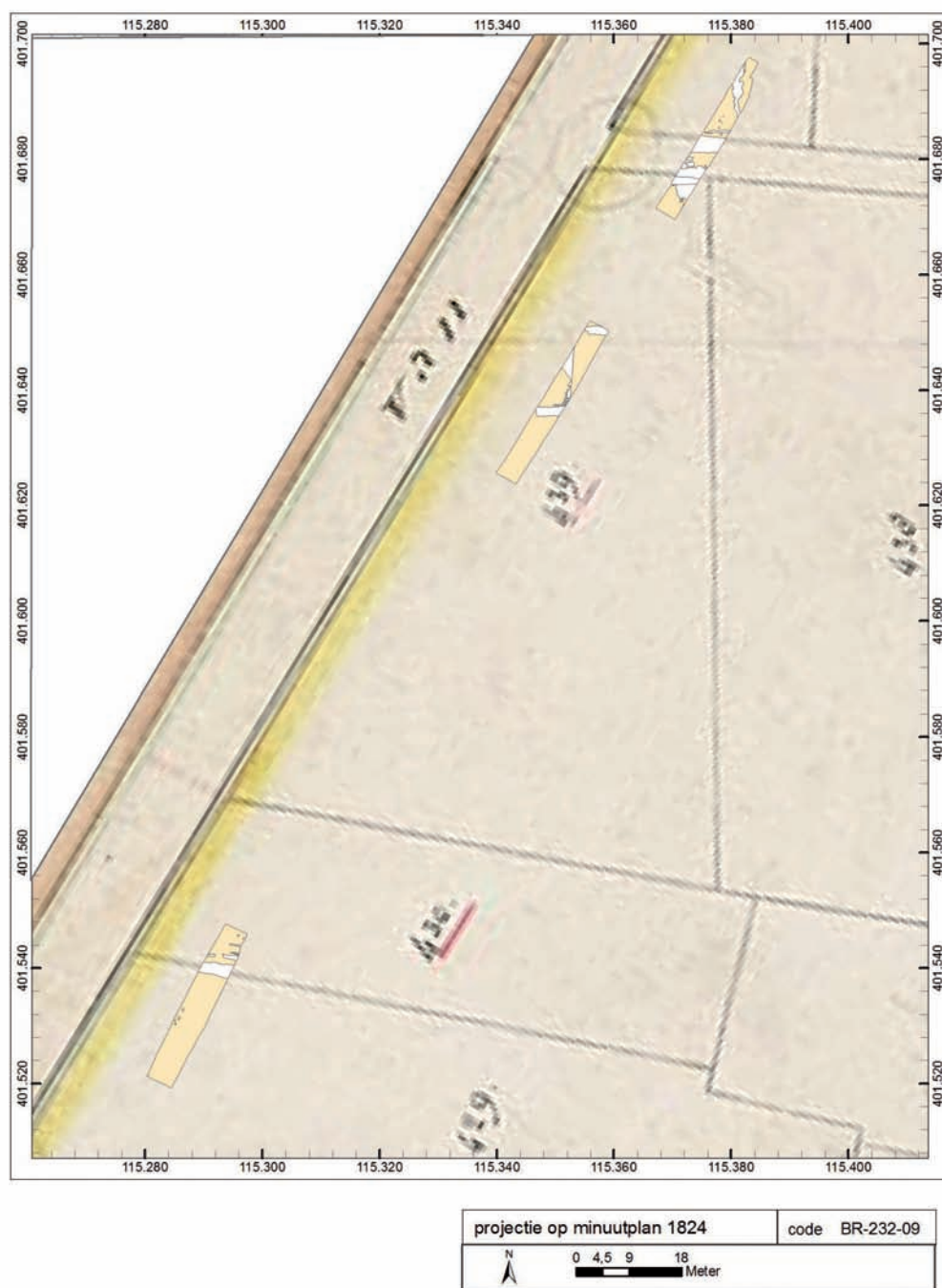
Het meeste vondstmateriaal is afkomstig uit verschillende sporen waardoor sprake is van een relatief lage vondstdichtheid. Alleen bij spoor 23 (greppel werkput 3) lijkt sprake van een gesloten vondstcontext. Op basis van het dateerbare aardewerk mag een sluiting van dit spoor gedurende de achttiende eeuw worden verondersteld. Opvallend daarbij is de aanwezigheid van twee (metaal)slakfragmenten in de vulling van spoor 23. In hoeverre dit wijst op uitgevoerde (ambachtelijke of industriële) handelingen is niet met zekerheid aan te geven.

De metaalvondsten zijn sterk gecorrodeerd. De meeste van de tien fragmenten zullen bestaan uit bouwmetaal zoals spijkers e.d. Opmerkelijk is overigens de aanwezigheid van meerdere kogelfragmenten uit de twintigste eeuw. Het betreft hierbij zowel de kogelpunt als de lege patroon. Deze zullen in verband moeten worden gebracht met de tweede wereldoorlog.

8

CONCLUSIE

Het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven heeft uitgewezen dat in het gebied ten oosten van de Oosterhoutseweg greppels, paalsporen, kuilen en een weg daterend uit de nieuwe tijd aanwezig waren. De greppels liggen op de locatie van per-

Afb. 11
minuutplan
(1811-1832) met in
het noorden het weg-
getje ter hoogte van
wp3 en in het zuiden
de perceelgreppel
S 007 in wp1.

ceelsgrenzen die herkenbaar zijn op de kadasterkaart van 1811-1832. Ook het weggetje is daarop te zien. Bewoningssporen en oudere prehistorische of middeleeuwse sporen zijn niet aangetroffen. Tijdens werkzaamheden op het kruispunt Oosterhoutseweg-Langelaar is een stukje kasseienbestrating onder het asfalt tevoorschijn gekomen. Deze bestrating is onderdeel geweest van de Oosterhoutseweg of de Napoleonweg en is waarschijnlijk in het begin van de 19e eeuw aangelegd.

8.1 Beantwoording onderzoeksvragen

In deze paragraaf zullen de gebiedsspecifieke onderzoeksvragen die op pagina 10 en 11 zijn weergegeven worden beantwoord. De aanwezige archeologische dataset kon helaas de algemene onderzoeksvragen uit hoofdstuk 5, die uit het PvE afkomstig zijn, niet beantwoorden.

Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?

Tijdens het inventariserend veldonderzoek zijn er geen sporen uit het paleolithicum of mesolithicum aangetroffen.

Zijn er sporen uit (het neolithicum,) de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd aanwezig?

Tijdens het inventariserend veldonderzoek zijn er geen sporen uit het neolithicum, de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd gevonden.

Hoe is het gebied gebruikt vanaf de middeleeuwen? Is er sprake van middeleeuwse bewoning?

Tijdens het veldonderzoek zijn er geen (bewonings)sporen uit de middeleeuwen aangetroffen. Het is dus niet mogelijk een uitspraak te doen over het gebruik van het gebied in deze periode.

Hoe is de bodemopbouw in het plangebied? Is er nog sprake van een akkerlaag en wat is de ontwikkeling en datering hiervan (noordelijk deel plangebied)? Is er sprake van een beekdal in het zuidelijk deel van het plangebied en wat is de opbouw?

De bodem in het plangebied is opgebouwd uit een C-horizont die is afgedekt door een pakket humeuze opgebrachte grond (A-horizont). In sommige profielen konden er in de A-horizont meerdere ophogingslagen worden herkend. Datering van deze ophogingsfasen is niet mogelijk, vanwege het ontbreken van vondsten. In enkele profielen was een pakket met recente verstoringslagen van zand en puin aanwezig bovenop de A-horizont. Er was in de profielen geen sprake van een oude akkerlaag, en in het zuidelijke deel van het plangebied is geen beekdal aangesneden.

Hoe is de opbouw van de Napoleonsweg? Zijn er sporen van een eerdere weg? Zijn sporen van de trambaan nog aanwezig?

De Napoleonsweg of sporen van een eerdere weg zijn niet aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Tijdens werkzaamheden op het kruispunt Oosterhoutseweg-Langelaar is een stukje kasseienbestrating onder het asfalt tevoorschijn gekomen. Deze bestrating is onderdeel geweest van de Oosterhoutseweg of de Napoleonweg en is waarschijnlijk in het begin van de 19e eeuw aangelegd. Sporen van de trambaan zijn niet waargenomen.

Hoe is de opbouw van de beemdenweg Dreef? Wat zegt dat over het gebruik en ontwikkeling van het landschap?

In profiel 2 van werkput 3 is de doorsnede van de beemdenweg Dreef gedocumenteerd. In het profiel zijn tien ophogingslaagjes herkend. In de onderste laag zijn karrensporen zichtbaar. De bovenste laag is een sintellaag ter verharding van het weggetje.

Zijn er nog andere (bewonings)sporen?

Tijdens het veldonderzoek zijn er greppels, paalsporen, spitsporen en kuilen uit de Nieuwe tijd aangetroffen.

Zijn er aanwijzingen voor activiteiten uit de Spaanse tijd?

Er zijn geen sporen of vondsten uit de Spaanse tijd gevonden.

Wat is de aard, omvang (begrenzing vaststellen), datering, context, gaafheid, kwaliteit van de aangetroffen sporen?

Tijdens het inventariserend veldonderzoek zijn alleen sporen afkomstig uit de Nieuwe tijd gevonden. De ligging van de beemdenweg Dreef was al bekend en is bevestigd in werkput 3. De overige sporen waren paalsporen, greppels en kuilen.

Wat is de waarde van de aangetroffen sporen?

De informatie waarde van de aangetroffen sporen is laag. De greppels, paalsporen en kuilen uit de Nieuwe tijd zijn niet zeldzaam en worden vaker bij archeologisch onderzoek aangetroffen. De documentatie van de opbouw van het beemdenweggetje Dreef heeft nog de meeste waarde, hoewel deze tegenwoordig nog zichtbaar is op luchtfoto's. Nadere toelichting op de waardering van de sporen wordt in hoofdstuk 9 gegeven.

9

WAARDERING EN AANBEVELING

De vindplaats bestaande uit greppels, het beemdenweggetje de Dreef en de (paal)sporen en kuilen uit de nieuwe tijd wordt gewaardeerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.1 (KNA 3.1). Dit waarderingsproces vindt plaats in een aantal stappen:

- 1 Waardering op basis van belevingsaspecten, waardering op basis van 'schoonheid' en 'herinneringswaarde'.
- 2 Waardering op basis van fysieke criteria, waardering op basis van 'gaafheid' en 'conservering'.
- 3 Waardering op basis van inhoudelijke criteria, waardering op basis van zeldzaamheid, informatie waarde, ensemblewaarde en representativiteit.

Tabel 1.
scoretabel waarde-
stelling uit de KNA
3.1 waarbij 1 de laag-
ste waarde en 3 de
hoogste waarde is

waarden	criteria	scores
beleving	schoonheid	nee
	herinneringswaarde	nee
fysieke kwaliteit	gaafheid	1-2
	conservering	2
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid	1
	informatie waarde	1
	ensemblewaarde	1
	representativiteit	n.v.t.

1 De criteria schoonheid en herinneringswaarde zijn alleen van toepassing op archeologische vindplaatsen die nog zichtbaar zijn in het landschap. Hier is dat niet het geval daarom is de belevingswaarde niet van toepassing op het onderzochte terrein.

2 Het criterium gaafheid krijgt een lage tot middelhoge score. De aangetroffen sporen waren duidelijk zichtbaar in het vlak maar dit komt waarschijnlijk door de geringe ouderdom van de sporen.

Het criterium conservering krijgt een middelhoge score. De conservering van het vondst-materiaal was goed. Daarbij moet worden opgemerkt dat er alleen anorganisch materiaal zoals aardewerk en metaal is gevonden. Er kan dus niets geconcludeerd worden over de conservering van andere (organische) materiaalcategorieën.

3 Het criterium zeldzaamheid krijgt een lage score. De greppels, spitsporen, kuilen en paalsporen zijn niet zeldzaam en worden bij veel archeologische onderzoeken aangetroffen. Ook weggetjes als de beemdenweg Dreef komen vaker voor.

Het criterium informatiewaarde krijgt een lage score. De locatie van de beemdenweg was al bekend en is tegenwoordig zelfs nog zichtbaar op luchtfoto's. De greppels geven alleen informatie over de percelering uit de Nieuwe tijd. De ensemblewaarde van de aangetroffen sporen is dan ook klein. De representativiteit is op deze vindplaats niet van toepassing.

Het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven heeft plaatsgevonden op de plaatsen waar het terrein verstoord zal worden door reconstructie van de Oosterhoutseweg en de Nieuwe Kadijk. Verwacht wordt dat volledig opgraven van de te verstoren gebieden niet meer informatie op zal leveren. Er is hier geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats. Vervolgonderzoek op deze locaties wordt daarom niet geadviseerd. Wanneer er bij het ontgraven van het terrein toch nog archeologische sporen aan het licht komen, dienen deze volgens de Monumentenwet 1988 binnen drie dagen te worden gemeld bij het Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda.

- Bink, M., 2005. Breda Teteringen. *Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven*, (erfgoedrapport Breda 5), 's Hertogenbosch.
- Damoiseaux, J.H. & G.A. Vos, 1987. *Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000, toelichting bij kaartblad 44 West Oosterhout* (Stiboka), Wageningen.
- Koot, C.W. & R. Berkvens (red.), 2004. *Bredase Akkers Eeuwenoud. 4000 jaar bewoningsgeschiedenis op de rand van zand en klei* (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 102 / Erfgoedstudies Breda 1), Breda.
- Kranendonk, P., P. van der Kroft, J. Lanzing & B. Meijlink, 2006. *Witte vlekken ingekleurd. Archeologie in het tracé van de HSL*, (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 113), Amersfoort.
- Leenders, K.A.H.W., 2006. *Cultuurhistorische landschapsinventarisatie gemeente Breda*, Breda.
- Leideritz, W.J.M., 1978. *De tramwegen van Noord-Brabant*, Leiden.
- Jayasena, R.M., 2004. Teteringen (Breda), nieuwbouw ROC / Florijncollege Oosterhoutseweg / Nieuwe Kadijk, (BAAC-rapport 03.170), 's-Hertogenbosch.
- Peters, F.J.C., 2009: *Programma van Eisen Oosterhoutseweg Teteringen Inventariserend Veldonderzoek-Proefsleuven Gemeente Breda* (Programma van Eisen 2009-14), Breda.

Websites

www.archis.nl

Noten

1 Leenders, 2006.	6 Jayasena, 2004.
2 www.archis.nl .	7 Bink, 2005.
3 Damoiseaux & Vos, 1987.	8 Koot & Berkvens, 2004;
4 Leenders, 2006.	Kranendonk, 2006.
5 Leideritz, 1978.	

bijlage 1: sporenlijst

put	spoor	spoor aard	begin_dat	eind_dat	begin_per	eind_per	nap_onder	nap_boven	opmerking
1	0								spoor matrix
1	1	PGK			NT	NT	2,54	2,72	
1	2	PK			NT	NT	2,66	2,74	
1	3	KS			NT	NT	2,66	2,7	
1	4	KS			NT	NT	2,55	2,57	
1	5	KS			NT	NT	2,51	2,57	
1	6	GR			NTB	NTC	2,42	2,54	
1	7	GR			NT	NT	2,09	2,45	
1	8	NAT						2,54	vervallen
1	9	NAT						2,55	vervallen
1	10	SS			NT	NT	2,49	2,55	
1	11	SS			NT	NT	2,5	2,56	
1	35	LG							A-horizont
1	950	LG							C-horizont
1	999	VERST			NTC	NTC			
2	0	matrix							spoor matrix
2	12	GVB						2,6	ca 10 cm diep; NAP hoogte bij coupe genomen
2	35	LG							
2	36	LG							
2	37	LG							
2	951	LG							C-horizont
2	952	LG							C-horizont
2	999	VERST							
3	0	matrix							spoor matrix
3	13	PG					2,54	2,66	
3	14	PG	17	18	NTA	NTB	2,28	2,66	
3	15	DP					2,19	2,63	depressie of brede sloot
3	16	GR			NTC	NTC	2,54	2,56	S 016 is recent en is de laatste uitgraaffase van S 017.
3	17	GR			NTA	NTB	2,07	2,56	?
3	18	GR			NTA	NTB		2,56	"Vervallen = spoor 017"
3	19	KL			NTC	NTC	2,37	2,61	recent
3	20							2,57	niet gecoupeerd, functie onbekend, waarschijnlijk onderdeel van de grepel S 017
3	21	PG					2,41	2,57	
3	22	KL			NTC	NTC	2,32	2,62	

bijlage 1: sporenlijst (vervolg)

3	23	GR	17	19	NTA	NTC	1,88	2,48	
3	24	PG					2,39	2,49	
3	25	PG			LMEB	NT	2,3	2,48	
3	26	PG					2,09	2,49	
3	27	GR			NTC	NTC	2,25	2,47	sleufje recent (regeninstallatie)
3	28	KL					2,28	2,44	
3	29	PK					2,46	2,54	
3	30	PG					2,38	2,5	
3	31	PG					2,4	2,54	
3	32	PG					2,45	2,57	
3	33	VERST			NTC	NTC	2,4	2,64	recent
3	34	VERST			NTC	NTC		2,65	recent, niet gecoupeerd
3	35	LG							
3	38	PG					285,78	286	coupe in profiel 2
3	39	PK					2,52	2,62	
3	40	WG			NTA	NTC	2,65	3,35	zichtbaar in profiel, niet gedocumenteerd in vlak 1 maar de weg was op een hoger niveau te zien tuss
3	41	LG							
3	951	LG							C-horizont
3	999	VERST							

bijlage 2: vondstenlijst (vervolg)

barcode	veldvondst	put	vlak	spoor	spoorraad	vulling	segment	vak	categorie	subnr	aantal	gewicht	opmerking	begin_dat	eind_dat	begin_per	eind_per
BR-232-09.001BWM	BR-232-09.001	2	p4	999	VERST	1	1	A1	BWM		1	7	1xrood				
BR-232-09.001CER	BR-232-09.001	2	p4	999	VERST	1	1	A1	CER		3	13,2	3xrood, 2 x sterk verveerd	17	18	NTA	NTB
BR-232-09.001MTL	BR-232-09.001	2	p4	999	VERST	1	1	A1	MTL		3	103,5	MT8085 3xon-bekend				
BR-232-09.001PYP	BR-232-09.001	2	p4	999	VERST	1	1	A1	PYP		1	2,5	1xsteel				
BR-232-09.002CER	BR-232-09.002	2	p1	999	VERST	1	1		CER		2	45,5	2xrood				
BR-232-09.003BWM	BR-232-09.003	3	1	23	GR	1	1		BWM		2	5,5	2xgelig baksteenfragment?				
BR-232-09.003CER	BR-232-09.003	3	1	23	GR	1	1		CER		5	107,6	3xfaience2xrood	17	19	NTA	NTC
BR-232-09.003SLK	BR-232-09.003	3	1	23	GR	1	1		SLK		1	17,7	slak				
BR-232-09.004MTL	BR-232-09.004	3	p1	999	VERST	1	1		MTL		1	1166,3	MT8083 1x compleet hoefijzer				
BR-232-09.005BWM	BR-232-09.005	1	1	6	GR	1	1		BWM		1	3,2	1xrood afsprong baksteen				
BR-232-09.005CER	BR-232-09.005	1	1	6	GR	1	1		CER		1	41,4	1xrood, bloempot	18	19	NTB	NTC
BR-232-09.005MTL	BR-232-09.005	1	1	6	GR	1	1		MTL		2	12,4	MT8087 1x gewogen met een fragment bc				
BR-232-09.006BWM	BR-232-09.006	1	1	0		1	1		BWM		1	34,4	1xrood met groen glazuur			NTC	NTC
BR-232-09.006CER	BR-232-09.006	1	1	0		1	1		CER		1	38,1	1xrood, pootje	15	16	LMEB	NTA
BR-232-09.006MTL1	BR-232-09.006	1	1	0		1	1		MTL	1	1	10,7	MT8078 1vierkant plaatje				
BR-232-09.006MTL2	BR-232-09.006	1	1	0		1	1		MTL	2	1	8,6	MT8079 1xpaatroonhuls				
BR-232-09.006MTL3	BR-232-09.006	1	1	0		1	1		MTL	3	1	6	MT8080 1xpaatroonhuls				
BR-232-09.006MTL4	BR-232-09.006	1	1	0		1	1		MTL	4	1	7	MT8081 1xpaatroonhuls				

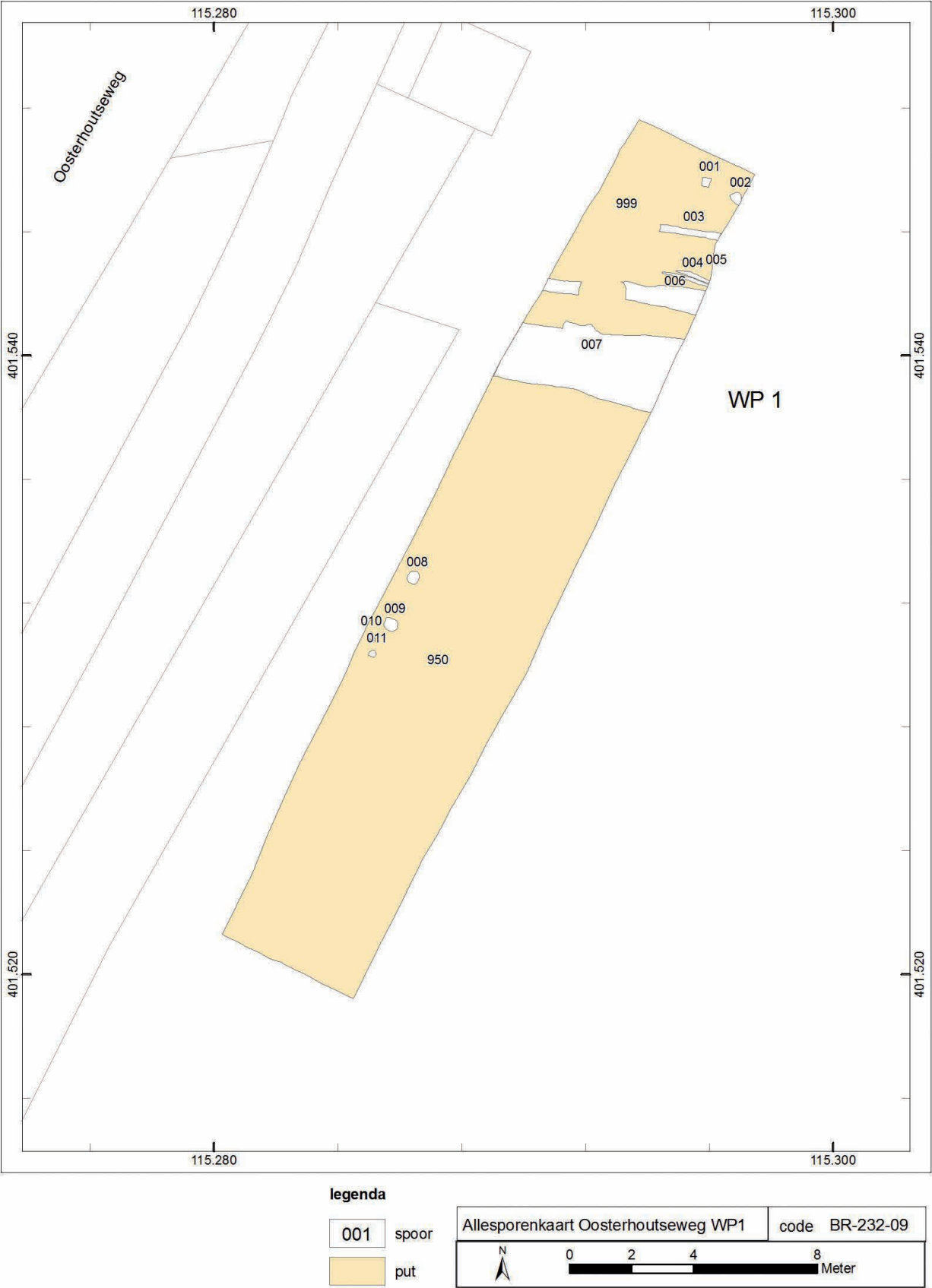
bijlage 2: vondstenlijst (vervolg)

BR-232-09.006MTL5	BR-232-09.006	1	1	0		1	1	1	1	MTL	5	1	7,9	MT8082 lijkt op fragment patroonhuls?	17	18			
BR-232-09.007CER	BR-232-09.007	3	1	14	PG	1	1	1	1	CER		1	1,9	1xrood			NTA	NTB	
BR-232-09.008CER	BR-232-09.008	3	1	16	GR	1	1	1	1	CER		1	2,2	1xrood					
BR-232-09.009BWM	BR-232-09.009	3	1	40	WG	8	1	1	1	BWM		1	0,9	1xrood indet					
BR-232-09.009CER	BR-232-09.009	3	1	40	WG	8	1	1	1	CER		1	2,2	1xrood					
BR-232-09.010BWM	BR-232-09.010	3	1	23	GR	1	1	1	1	BWM		1	35,8	1xroodbakend bouwmetaal, afgesprongen dus geen maat genomen					
BR-232-09.010CER	BR-232-09.010	3	1	23	GR	1	1	1	1	CER		2	15,3	2xrood	17	18	NTA	NTB	
BR-232-09.010MTL	BR-232-09.010	3	1	23	GR	1	1	1	1	MTL		4	181,6	MT8086 4xon-bekend					
BR-232-09.010SLK	BR-232-09.010	3	1	23	GR	1	1	1	1	SLK		1	180,4	1x slak					
BR-232-09.010STN	BR-232-09.010	3	1	23	GR	1	1	1	1	STN		1	405,3	lijkt verbrand, indet					
BR-232-09.011CER	BR-232-09.011	3	1	18	GR	1	1	1	1	CER		1	2,7	1xrood	17	18	NTA	NTB	
BR-232-09.012CER	BR-232-09.012	3	1	19	KL	1	1	1	1	CER		2	19,8	2xrood					
BR-232-09.012MTL	BR-232-09.012	3	1	19	KL	1	1	1	1	MTL		1	40,1	MT8084 spijker					
BR-232-09.013CER	BR-232-09.013	3	1	25	PG	2	1	1	1	CER		1	23,3	1xrood, kleinere vorm					
BR-232-09.014GLS	BR-232-09.014	3	1	16	GR	1	1	1	1	GLS		1	104,6	met fragmenten van kurk			NTC	NTC	
BR-232-09.014HT	BR-232-09.014	3	1	16	GR	1	1	1	1	HT		1	2,7	is KURK mogelijk uit flessehals slechte conditie in 4 stukjes uit een gevallen =donker verpakt					
BR-232-09.015CER	BR-232-09.015	3	1	17	GR	1	1	1	1	CER		1	50,8	1xrood	17	18	NTA	NTB	

bijlage 3: aardewerk inventarisatielijst

vondst nr	wp nr	spoor nr	spoor-aard	vulling nr	betrouw- baarheid	date- ring	periode_ begin	periode_ eind	vondstca- tegorie	baksel	aantal	gewicht	wand	rand	bodem	opmerking
BR-232-09,001CER	2	999	verstoring	1	Betrouwbaar	17-18	NTA	NTB	CER	Roodbakkend AW	3	13	1	2		2 x sterk verweerd
BR-232-09,002CER	2	999	verstoring	1	Betrouwbaar		LMEB	NT	CER	Roodbakkend AW	2	45	1	1		
BR-232-09,003CER	3	023	greppel	1	Betrouwbaar	18-19	NTB	NTC	CER	Fayence	3	94	1	2		
BR-232-09,003CER	3	023	greppel	1	Betrouwbaar	17-18	NTA	NTB	CER	Roodbakkend AW	2	13	2			
BR-232-09,005CER	1	006	greppel	1	Te weinig materiaal	18-19	NTA	NTB	CER	Roodbakkend AW	1	41		1		bloempot
BR-232-09,006CER	1	000		1	Te weinig materiaal	15-16	LMEB	NT	CER	Roodbakkend AW	1	38			1	pootje
BR-232-09,007CER	3	014	paalgat: grondspoor voormalige	1	Te weinig materiaal	17-18	NTA	NTB	CER	Roodbakkend AW	1	2	1			
BR-232-09,008CER	3	016	greppel	1	Te weinig materiaal		LMEB	NTC	CER	Roodbakkend AW	1	2	1			
BR-232-09,009CER	3	040	weg	8	Te weinig materiaal		LMEB	NTC	CER	Roodbakkend AW	1	2	1			
BR-232-09,010CER	3	023	greppel	1	Betrouwbaar	17-18	NTA	NTB	CER	Roodbakkend AW	2	15	2			
BR-232-09,011CER	3	018	greppel	1	Te weinig materiaal	17-18	NTA	NTB	CER	Roodbakkend AW	1	3	1			
BR-232-09,012CER	3	019	kuil	1	Betrouwbaar		LMEB	NT	CER	Roodbakkend AW	2	20	2			
BR-232-09,013CER	3	025	paalgat: grondspoor voormalige	2	Te weinig materiaal		LMEB	NT	CER	Roodbakkend AW	1	23	1			kleinere vorm
BR-232-09,015CER	3	017	greppel	1	Te weinig materiaal	17-18	NTA	NTB	CER	Roodbakkend AW	1	51	1			

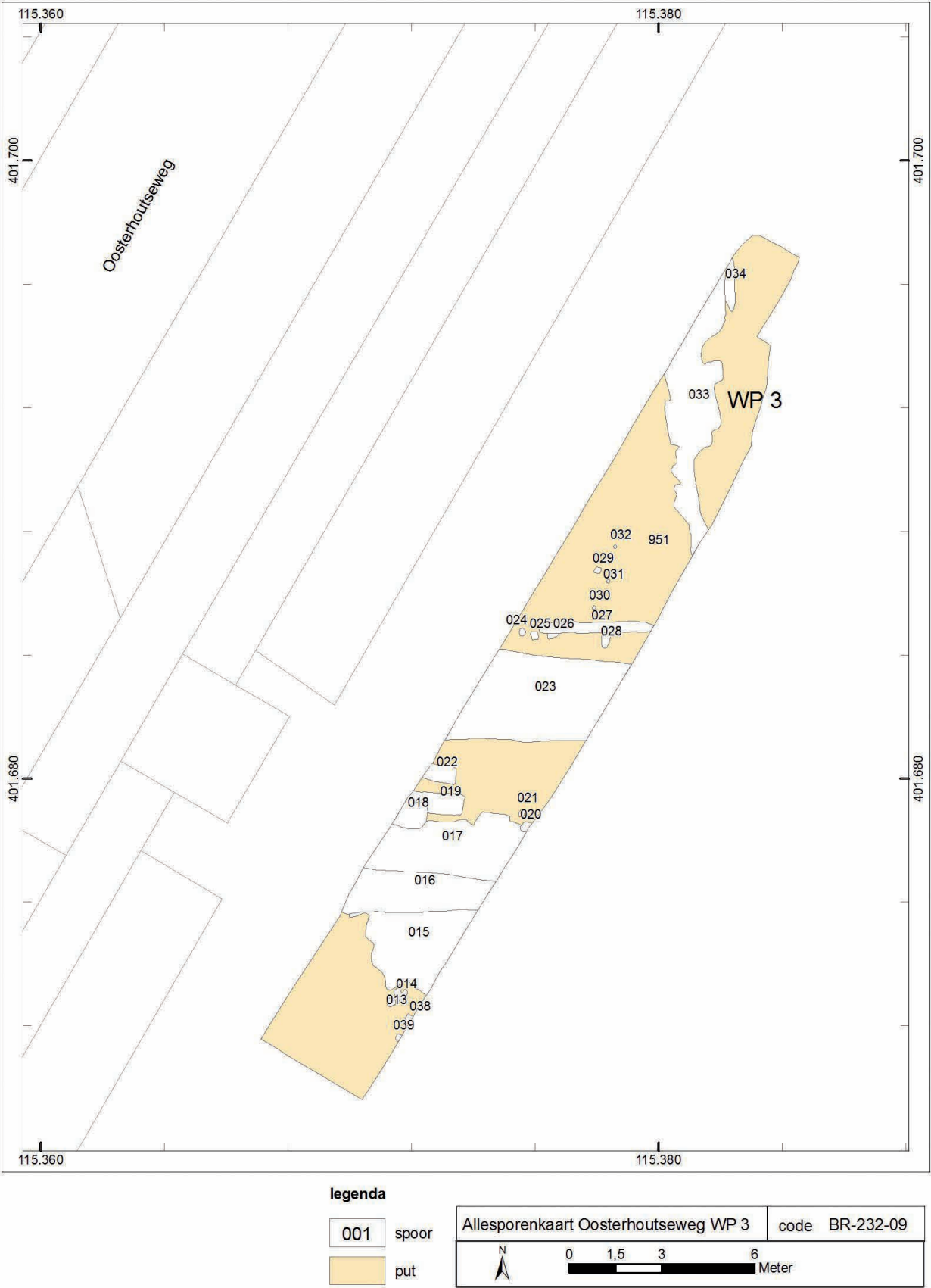
bijlage 4: alle sporenkaart werkput 1

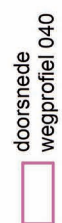
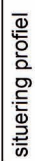
bijlage 5: alle sporenkaart werkput 2

bijlage 6: alle sporenkaart werkput 3

Breda, Oosterhoutseweg Teteringen BIJLAGEN

Oosterhoutseweg WP 3 profiel 2

code BR-232-09

beschrijving sporen en vullingen werkput 3 profiel 2

S 023 (greppel)	bruin grijs gevlekt zand
S 040 (weggetje)	1. donkergrijs zand met veel sintels 2. lichtbruin zand + spoellaagjes 3. lichtgrijs zand + spoellaagjes 4. donkergrijs zand +spoellaagjes 5. grijs geel gevlekt zand 6. grijs + bruin zand + spoellaagjes 7. lichtgrijs zand + spoellaagjes 8. grijs zand + spoellaagjes 9. geel zand + spoellaagjes 10. donkergrijs zand + spoellaagjes
S 017 (greppel)	1. bruin grijs gevlekt zand 2. geel grijs gevlekt zand 3. donkergrijs geel gevlekt zand
S 016 (greppel)	donkerbruin humeus zand
S 015 (depressie)	1. donkerbruin beige grijs gebrokt zand 2. lichtgeel lichtbruin lichtgrijs gevlekt zand
S 035	bruin zand
S 038	grijs bruin geel gebrokt zand
S 999 (bouwvoor)	donker bruin zand
S 951 (dekzand)	lichtgrijs wit zand